

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
BANJALUKA
Broj: 11 0 U 019880 18 Uvp 2
Banjaluka, 09. aprila 2020. godine

Vrhovni sud Republike Srpske, u vijeću sastavljenom od sudija: Edine Čupeljić, predsjednika vijeća, Merside Bjelobrk i Strahinje Ćurkovića, članova vijeća, uz učešće zapisničara Nataše Božić, u upravnom sporu po tužbi tužiteljice M.H. iz B., koju zastupaju punomoćnici B.K. i S.K., advokati iz B., protiv rješenja tuženog Fonda broj: ... od 20. oktobra 2016. godine, u predmetu ostvarivanja prava na srazmjerni dio starosne penzije, odlučujući o zahtjevu tuženog za vanredno preispitivanje presude Okružnog suda u Banjaluci, broj: 11 0 U 019880 18 U 2 od 15. oktobra 2018. godine, u sjednici vijeća održanoj 09. aprila 2020. godine, donio je

P R E S U D U

Zahtjev se uvažava, presuda Okružnog suda u Banjaluci, broj: 11 0 U 019880 18 U 2 od 15. oktobra 2018. godine preinačava, tako da se tužba odbija kao neosnovana.

O b r a z l o ž e n j e

Pobijanom presudom, donesenom u izvršenju presude Vrhovnog suda Republike Srpske, broj: 11 0 U 019880 17 Uvp od 09. avgusta 2018. godine, uvažanjem tužbe poništava se akt tuženog bliže označen u uvodnom dijelu presude. Osporenim aktom, koji je donesen u izvršenju presude Okružnog suda u Banjaluci, broj: 11 0 U 017732 15 U od 26. septembra 2016. godine, odbija se žalba tužiteljice protiv rješenja Filijale tuženog B., isti broj od 15. jula 2015. godine, a tim rješenjem tužiteljici utvrđuje srazmjerni dio starosne penzije u iznosu od 711,13 KM, počev od 10. aprila 2015. godine, kao u izreci rješenja.

U pobijanoj presudi uvažanje tužbe i poništenje osporenog akta se obrazlaže razlozima da je taj akt nepravilan i nezakonit, te da je osnovni zadatak tuženog da na utvrđene činjenice primijeni zakon, a ne da umanjuje imovinska prava osiguranika. U prethodnoj presudi tog suda, broj: 11 0 U 019880 16 U od 10. maja 2017. godine, koju je Vrhovni sud Republike Srpske ukinuo presudom od 09. avgusta 2018. godine i predmet vratio na ponovno suđenje, da su na potpun, jasan i argumentovan način dati razlozi nezakonnosti osporenog akta i ukazano na nedostatke prvostepenog rješenja da ne sadrži podatke o broju mjeseci staža osiguranja tužiteljice u oba entiteta nakon 30. aprila 1992. godine. Ističe da tuženi odlučujući o žalbi nije mogao proširivati razloge prvostepenog rješenja navodeći broj mjeseci staža osiguranja tužiteljice, a da Vrhovni sud Republike Srpske nije dao obrazloženje po pitanju nepravilnosti prvostepenog rješenja. U situaciji kada je ranijom presudom od 10. maja 2017. godine, rješenje tuženog bilo poništeno i tuženom bilo naloženo donošenje novog akta, da je u skladu sa članom 50. Zakona o upravnim sporovima („Službeni glasnik Republike Srpske”, broj: 109/05 i 63/11, u daljem tekstu: ZUS), tuženi morao odmah, a najkasnije u roku od 30

dana donijeti novi akt po uputama suda. Cijeni da je nepravilna i nezakonita odluka tuženog koju je navedenom presudom osnažio Vrhovni sud Republike Srpske, a koji nije sankcionisao to što tuženi nije poštovao član 50. ZUS. Nižestepeni sud ostaje kod stava da tužiteljica ima pravo na samostalnu starosnu penziju, a da osnov za odlučivanje o zahtjevu za ostvarivanje prava na penziju ne može biti Sporazum o međusobnim pravima i obavezama u sprovođenju penzijskog i invalidskog osiguranja između Republike Srpske i Federacije Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 15/00, u daljem tekstu: Sporazum), zaključen između fondova za penzijsko i invalidsko osiguranje, jer isti ima relativno dejstvo i obavezuje samo strane potpisnice, što je utvrđeno u odluci Ustavnog suda Republike Srpske, broj: U-36/12 od 30. oktobra 2013. godine, objavljenoj u „Službenom glasniku Republike Srpske“, broj: 96/13. To su razlozi za odluku kao u izreci pobijane presude.

U blagovremenom zahtjevu za vanredno preispitivanje presude tuženi osporava njenu zakonitost u skladu sa članom 35. stav 2. ZUS. Ističe da nižestepeni sud odlučujući u ponovnom postupku, nije postupio po uputama iz presude Vrhovnog suda Republike Srpske od 09. avgusta 2018. godine, nego je i dalje ostao kod pogrešnog stava da tužiteljici pripada pravo na samostalnu starosnu penziju. Sud se nije izjasnio o činjenici da je Federalni zavod za PIO/MIO, Kantonalna Administrativna služba za U.kanton u B.1., rješenjem broj: ...od 06. avgusta 2015. godine, tužiteljici priznao pravo na srazmjerni dio starosne penzije primjenom Sporazuma. Svoje postupanje pravda odlukom Ustavnog suda Republike Srpske od 30. oktobra 2013. godine, kojom je odbijena inicijativa za pokretanje postupka ocjenjivanja ustavnosti i zakonitosti Sporazuma, koja odluka nema bitnog značaja za odlučivanje u predmetnoj stvari, samo potvrđuje da su Sporazumom nosioci penzijskog i invalidskog osiguranja Republike Srpske i Federacije BiH, uredili način podjele obaveza u isplati ostvarenih penzija, uračunavanje penzijskog staža u postupku ostvarivanja prava na penziju, određivanje srazmjerne penzije, nadležnost za odlučivanje o pravima i podjeli tereta isplate penzija ostvarenih nakon potpisivanja Sporazuma i druga pitanja, te da su obavezni da primjenjuju odredbe Sporazuma u situacijama koje reguliše. U pogledu navoda presude o postupanju po članu 50. ZUS, da sud pokušava da naloži tuženom da u ovoj stvari donese odluku suprotno odredbama Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 134/11 i 82/13, u daljem tekstu: Zakon o PIO), tako da tužiteljici prizna pravo na samostalnu starosnu penziju za penzijski staž ostvaren u Republici Srpskoj i bivšoj SRBiH, iako za takvu odluku nema valjanog zakonskog uporišta. Tužiteljici je priznato pravo na srazmjerni dio starosne penzije primjenom Sporazuma, jer je poslije 30. aprila 1992. godine, ostvarila penzijski staž u Federaciji BiH i u Republici Srpskoj, a uslovi i kriteriji kojima se organ rukovodio kod priznavanja prava i određivanja dijela penzije primjenom Sporazuma su jednaki kao i za ostale korisnike koji imaju ostvaren penzijski staž u oba entiteta Bosne i Hercegovine. U osporenom aktu dat je odgovor zbog čega tužiteljici ne pripada pravo na samostalnu penziju. Predlaže da se zahtjev uvaži, presuda preinači, tako da se tužba odbije kao neosnovana.

U odgovoru na zahtjev podnesenom lično i putem punomoćnika, tužiteljica osporava navode zahtjeva i predlaže da se zahtjev odbije. Ističe da se osporeni akt zasniva isključivo na Sporazumu koji je protivan zakonu, kako je i utvrđeno pobijanom presudom. Sporazum je zaključen između fondova osiguranja u Bosni i Hercegovini i predstavlja ugovor kojim se zasniva obligacioni odnos između ugovornih strana, a nije opšti akt da bi na osnovu istog tuženi mogao određivati prava osiguranicima, a da to proizlazi iz odluke Ustavnog suda Republike Srpske od 30. oktobra 2013. godine. Navodi da u situaciji kada stranka ima uslove da ostvari više prava po propisima iz penzijskog i invalidskog osiguranja, a može koristiti samo jedno od tih prava po svom izboru, da organ koji rješava nije ovlašćen da o tom odlučuje po slobodnoj ocjeni, nego mora omogućiti stranci da se izjasni o izboru prava. Pored

toga, tuženi je učinio povredu člana 50. ZUS, kao što je navedeno u presudi. Tužiteljica ukazuje da joj je prvostepenim i osporenim aktom primjenom Sporazuma utvrđen srazmjerni dio starosne penzije u iznosu od 711,13 KM i da je na taj način umanjeno njeno imovinsko pravo koje joj po zakonu pripada, te ističe da ima pravo na starosnu penziju u visini od 972,84 KM, za penzijski staž navršen u bivšoj BiH i Republici Srpskoj od 38 godina, 2 mjeseca i 23 dana, pa kada se ima u vidu da teoretska penzija za 40 godina staža osiguranja iznosi 1.017,87 KM, a zbir dvije srazmjerne penzije u Republici Srpskoj i Federaciji BiH za 44 godine staža osiguranja, u iznosima od 711,13 KM i 86,00 KM, ukupno iznosi 799,73 KM, da normalan čovjek ne bi pristao na dvije srazmjerne penzije kada je njihov zbir manji od jedne penzije u jednom entitetu.

Razmotrivši zahtjev, odgovor na zahtjev, pobijanu presudu i ostale priloge u spisima predmeta, na osnovu člana 39. ZUS, ovaj sud je odlučio kao u izreci iz sljedećih razloga:

Prvo treba ukazati da ocjenjujući pravilnost presude Vrhovnog suda Republike Srpske od 09. avgusta 2018. godine, sudija nižestepenog suda je prekoračio svoja ovlaštenja, jer taj sud nije ovlašten da cijeni zakonitost i pravilnost presuda Vrhovnog suda Republike Srpske.

Kako proizlazi iz obrazloženja osporenog akta, tužiteljici je prvostepenim rješenjem utvrđen srazmjerni dio starosne penzije počev od 10. aprila 2015. godine u iznosu od 711,13 KM, a koje je zasnovano na utvrđenju: da je rođena 09. aprila 1945. godine; na dan prestanka osiguranja je imala navršenih 70 godina i 2 dana života i ukupan penzijski staž od 44 godine, 2 mjeseca i 2 dana, od čega u bivšoj Bosni i Hercegovini do 30. aprila 1992. godine, ukupan staž osiguranja od 24 godine, 05 mjeseci i 14 dana, u Republici Srpskoj, ukupno 13 godina, 09 mjeseci i 09 dana i u Federaciji BiH ukupno 05 godina, 11 mjeseci i 09 dana; rješenjem Federalnog zavoda za PIO/MIO od 06. avgusta 2015. godine, tužiteljici je priznato pravo na srazmjerni dio starosne penzije primjenom Sporazuma; visina teoretske penzije je utvrđena tako što je na osnovu odredaba članova 44. do 48. Zakona o PIO, u skladu sa članom 7. Sporazuma, određen teoretski iznos starosne penzije koji bi tužiteljici pripadao za ukupan penzijski staž od 44 godine, 02 mjeseca i 02 dana, broјčano iskazano u obračunu penzije od 44,172220, utvrđen zbir godišnjih ličnih koeficijenata od 87,549568, lični koeficijent od 2,453135, ukupni penzijski staž je računat za 40 godina, u skladu sa članom 45. stav 2. Zakona o PIO, te dobijen lični bod 98,125400 i određena teoretska starosna penzija u iznosu od 1.017,87 KM; srazmjerni dio penzije koji pada na teret tuženog određen je u skladu sa članovima 7. i 8. Sporazuma, tako što je iznos penzije određen na prednji način podijeljen sa brojem mjeseci penzijskog staža navršenog poslije 30. aprila 1992. godine i pomnožen sa brojem mjeseci penzijskog staža u Republici Srpskoj, prema formuli: $1.017,87 \text{ KM} : (165+71)=4,31 \times 165=711,13 \text{ KM}$, što je po ocjeni ovog suda pravilno utvrđeno. Tužiteljica je ostvarila penzijski staž u bivšoj Bosni i Hercegovini, a poslije 30. aprila 1992. godine i u Republici Srpskoj i Federaciji BiH, te joj je Federalni zavod za PIO/MIO rješenjem od 06. avgusta 2015. godine priznao pravo na srazmjerni dio starosne penzije primjenom Sporazuma, pa joj je tuženi pravilno priznao pravo na srazmjerni dio starosne penzije, pod uslovima kao i za ostale korisnike koji imaju ostvaren penzijski staž u oba entiteta Bosne i Hercegovine.

Nepravilno je ocijenjen prigovor tužiteljice da ona ispunjava uslove za priznavanje prava na samostalnu starosnu penziju u Republici Srpskoj. Navedeno iz razloga što je ostvarila staž osiguranja poslije 30. aprila 1992. godine kod više nosilaca osiguranja u BiH, te je podnijela zahtjev Federalnom zavodu za PIO/MIO da joj se prizna pravo na srazmjerni dio starosne penzije za staž osiguranja ostvaren u tom entitetu, koje joj je i priznato rješenjem od 06. avgusta 2015. godine, pa se u ovom slučaju primjenjuje se član 7. Sporazuma, kako je i obrazloženo u osporenom aktu. Tuženi u zahtjevu osnovano navodi da je odlukom Ustavnog

suda Republike Srpske od 30. oktobra 2013. godine, na koju se pozivaju nižestepeni sud i tužiteljica, odbijena inicijativa za pokretanje postupka ocjenjivanja ustavnosti i zakonitosti Sporazuma, pa ta odluka nije od značaja za odlučivanje u predmetnoj stvari. Međutim, Ustavni sud Bosne i Hercegovine se u više odluka donesenih u sličnim pravnim situacijama (AP-2213/06, AP-2549/09, AP-4217/17), izjasnio o primjeni Sporazuma, da je zaključen na osnovu zakonskog ovlaštenja iz člana 241. Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju-Prečišćeni tekst („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 106/05) i da je cilj zaključenja bio regulisanje određenih spornih odnosa u vezi sa ostvarivanjem prava iz penzijskog i invalidskog osiguranja, s obzirom da u BiH od 1992. godine postoje tri fonda/zavoda za PIO koja egzistiraju samostalno, pa su Sporazumom jasno definisani uslovi za ostvarenje prava na penziju za lica o čijim pravima na penziju odlučuje više fondova u BiH, uređen je način podjele obaveza tih fondova pri isplati, pa prema stavu Ustavnog suda BiH ovo predstavlja legitimni cilj koji je služio javnom interesu. S obzirom na navedeno, ne mogu se prihvatiti kao valjani razlozi dati u pobijanoj presudi, kao i navodi tužbe, da osnov za odlučivanje o zahtjevu tužiteljice za ostvarivanje prava na penziju ne može biti Sporazum, pa je tužba neosnovano uvažena i osporeni akt poništen, na šta tuženi u zahtjevu pravilno ukazuje.

Sud u obrazloženju pobijane presude konstatuje da prvostepeno rješenje ne sadrži podatke o broju mjeseci staža osiguranja tužiteljice u oba entiteta nakon 30. aprila 1992. godine, ali ne obrazlaže zbog čega je taj nedostatak od značaja i da li je na štetu tužiteljice. Ovaj sud nalazi da nije, iz razloga što je pravilno utvrđen ukupan staž osiguranja u Republici Srpskoj od 13 godina, 09 mjeseci i 09 dana, a to iznosi 165 mjeseci i u Federaciji BiH od 05 godina, 11 mjeseci i 09 dana, što iznosi 71 mjesec, koje činjenice nisu sporne.

Navodi da je tuženi učinio povredu člana 50. ZUS, bez značaja su za odlučivanje, zato što je predmet ovog upravnog spora ocjena zakonitosti osporenog akta, a nije nedonošenje novog upravnog akta u propisanom roku. Pogrešan je i stav nižestepenog suda da se radi o prekluzivnom roku, zato što se propuštanjem tog roka ne gubi pravo na donošenje novog upravnog akta po presudi.

Pravo na imovinu na koje se tužiteljica poziva, garantuje da svako fizičko ili pravno lice ima pravo na neometano uživanje svoje imovine i da niko ne može biti lišen svoje imovine, izuzev u javnom interesu, ali to ne utiče na pravo države i entiteta da primjenjuju zakone i propise koje smatraju potrebnim da bi odredili korišćenje imovine u skladu sa opštim interesima, pa nema osnova navod da je prvostepenim i osporenim aktom, zbog primjene Sporazuma, umanjeno imovinsko pravo tužiteljice koje joj po zakonu pripada.

Iz iznijetih razloga, po ocjeni ovog suda u pobijanoj presudi su ostvareni razlozi iz člana 35. stav 2. ZUS, pa se zahtjev tuženog za njeno vanredno preispitivanje uvažava i sudi kao u izreci ove presude, na osnovu člana 40. stav 1. i 2. istog zakona, jer nema osnova za poništenje akta iz člana 10. ZUS.

Zapisničar
Nataša Božić

Predsjednik vijeća
Edina Čupeljić

Za tačnost otpavka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Amila Podrašćić